

สุนทรียะคำผวน : เพศ พฤติกรรมการผสมสุ การสร้างคำใหม่และการสื่อสาร
Aesthetic of Spoonerism : sex, behavior of sexual intercourse,
word formation and communication

พระปลัดระพิน พุทธิสาโร
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
Email raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เขียนขึ้นเพื่อศึกษาพัฒนาการของคำผวน ตามความสนใจที่เกิดขึ้นในสภาพจริงที่หน่วยงาน และนำมาคิดขยายความ ใช้การศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และการสังเกตพูดคุยกับผู้ถนัดเรื่องคำผวนในสำนักงาน

ผลการศึกษาพบว่า คำผวน การประดิษฐ์สร้างคำใหม่ขึ้นมามีนัยยะเพื่อการสร้างคำใหม่ขึ้นมา เพื่อการสื่อสาร เพื่อการบันเทิงและความสนุกสนานสุนทรีย์ผ่านภาษานั้น ๆ โดยสิ่งที่พบคำผวน เป็นพัฒนาการทางภาษา ที่สะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรม และบุคลิกภาพของคนในชาติที่สะท้อนผ่านภาษาว่ามีความสนุกสนาน มีความคิดสร้างสรรค์ และในเวลาเดียวกันสะท้อนตัวตนในเชิงแห่งความเป็นรัฐชาติด้วย โดยลักษณะคำผวนที่พบและค้นคว้าได้ข้อสรุปคือ ทำให้เกิดคำใหม่จากคำเดิม สามารถใช้เป็นกลทางภาษา หลีกเลี่ยงการใช้คำไม่สุภาพให้สุภาพได้ ทำให้เกิดคำคล้องจองจากการเล่นคำ และยังใช้สร้างอารมณ์ขันรวมทั้งความบันเทิงทางภาษาด้วย

คำสำคัญ : สุนทรียะคำผวน, เพศ พฤติกรรมการผสมสุ, การสื่อสาร

Abstract

This academic article was written to study the development of volatility. According to the actual interest occurred by the department And bring to think more Use the study from research papers and observation to talk to those who are good about volatility in the office.

The results of the study are that the invention of the new word has a meaning to create a new word. For communication For entertainment and fun, aesthetic, through that language. Is a language development Which reflects the culture And the personality of the people in the nation that is reflected through the language of having fun Creative And at the same time reflecting the identity of a nation state as well The characteristic of the volcanic found and concluded that Make new words from the original words

Can be used as a language trick Avoid using impolite words to be polite. Make rhyme from playing words And also used to create humor as well as language entertainment as well

Keywords : Aesthetics of Phuan, Gender Behavior to Enrichment, Communication

1. บทนำ

เรื่องเล่ากึ่งบทความนี้เกิดขึ้นเมื่อข้าพเจ้าต้องไปทำงานในสำนักงานแห่งหนึ่งในฐานะคนใหม่ (1 มิถุนายน 2557) ก็ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่และงานใหม่ และสมาชิกร่วมงานใหม่ โดยสภาพแวดล้อมของการทำงานก็ต้องเจอคน และสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าพบประจำ คือเพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยระดับสร้างนวัตกรรมทางภาษาได้ในทุก ๆ วัน บางวันก็ขำ บางวันก็แกล้งขำ ซึ่งมุมหนึ่งเหมือนเป็นเสน่ห์ทางภาษาที่สามารถสร้างคำได้อย่างลงตัวและสื่อออกมาเป็นความหมายใหม่ มุมหนึ่งเป็นปฏิภาณของผู้สร้างว่าเชี่ยวชาญฉลาดฉับไว ที่สรรสร้างผ่านคำได้ตลอดเวลา และมุมหนึ่งเป็นความฝึกฝนที่ฉาบท้ายอมจิตอยู่กับเรื่องเฉพาะทางจนกระทั่ง “หมกมุ่น” แต่สาระของการเขียนบทความนี้ ต้องการมอง “คำผวน” เพื่อเชื่อมโยงไปถึงศาสตร์ของคำผวน ที่เป็นศาสตร์คู่กับภาษา ทั้งอาจใช้คำว่า สุนทรียะแปลว่ามีความงดงามในการสลับกลับหน้ากลับหลังให้เป็นภาษาที่สวยงามในตัวเอง หรือไม่ก็เป็นพื้นจิตของผู้สร้างให้เกิดคำถ้อยหน้าถ้อยหลังจนเป็นศาสตร์ทางภาษาที่ลงตัว อาจเป็นได้ทั้ง “ตลก” สนุก การสื่อสาร สื่อความ และ “สุนทรียะ” เพลิดเพลินบันเทิงใจไปเป็นคราว ๆ ที่ได้เสริมอรรถรสของการสนทนา แต่สำหรับคนไม่ชอบอาจเป็นพฤติกรรมไม่รู้จักราก “ทะเล้ง” ไปจนถึง “ลามก-อนาจาร” หรือลามไปถึง “อัปรีย์-จัญไร” ก็มี คงเป็นเรื่องมุมมองและความพึงใจ แต่สาระต้องการสะท้อนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคมและเงื่อนไขทางภาษา แนวคิด พร้อมทั้งมุ่งไปที่ศาสตร์ของการผวนเพื่อสะท้อนผลและพฤติกรรมเชิงประจักษ์ และการได้มาซึ่งภาษาอย่างวิจิตรและงดงามในแบบภาษาแห่งศาสตร์อย่างที่ปรากฏ (ตามใจ อวิรุทธิโยธิน, 2557) ดังนั้นในบทความนี้จะได้นำสิ่งที่เรียกว่าคำผวน องค์ความรู้ในฐานะที่เป็นศาสตร์ที่มีผู้รู้ได้ศึกษาไว้มาแบ่งเป็นการสะท้อนคิดผ่านสิ่งที่ข้าพเจ้าผู้เขียนพบและสัมผัสในที่ทำงานในฐานะสมาชิกใหม่ขององค์กรแห่งนี้ตามลำดับไป

2. นัยยะ ความหมาย และพัฒนาการของคำผวน

ในพจนานุกรมให้ความหมายของ 'คำผวน' หมายถึง น. คำที่พูดทวนกลับได้ เช่น ตกที่อิฐ ผวนเป็น ดิดที่อิฐ คำผวน เป็นวิธีการสลับคำ โดยใช้สระและ ตัวสะกดของพยางค์หน้าและพยางค์สุดท้าย มาสลับกัน ทำให้เกิดคำใหม่ที่อาจมีความหมายใหม่ หรือไม่มี ความหมายก็ได้ แต่การออกเสียง นั้นจะคล้องจองกับรูปเดิม ทำให้สื่อความหมายกันได้ คำ

ผวนนั้นนิยมใช้กับคำสองหรือสามพยางค์เป็นส่วนใหญ่ เพราะสามารถสลับตำแหน่งได้ง่าย คำพยางค์เดียวนั้นไม่สามารถผวนได้ ส่วนคำหลายพยางค์ อาจต้องแยกเป็นส่วนๆ ไม่สามารถสลับตำแหน่งอย่างค่าน้อยพยางค์ วิธีการสร้างคำผวน เรียกว่า "ผวน" หรือ "การผวนคำ" **ดังนั้น**คำผวนจึงเป็นวัฒนธรรมทางภาษา หรือพัฒนาการทางภาษาที่ได้ ดังปรากฏในงานเรื่อง **คำผวน : อีกรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาไทยและ คำผวนก็มีที่ยูนนาน** (สนิท บุญฤทธิ์, 2015) ที่เสนอว่า "...คำผวนจึงมีความหมายถึงคำ หรือกลุ่มคำที่สับเสียงสระ และ หรือ สับทั้งเสียงสระและตัวสะกดกัน การสับเสียงดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ และโดยตั้งใจ คำที่เกิดขึ้นใหม่จากการสับเสียงลักษณะดังกล่าว อาจจะมีทั้งที่ไม่ได้ ความหมาย หรือได้ความหมายที่ต่างไปจากเดิมก็ได้..." (สนิท บุญฤทธิ์ 2015) นอกจากนี้ในงานวิจัยเล่มเดียวกันยังสะท้อนคิดลักษณะเด่นของคำผวนที่ว่า **"คำผวนมีคุณค่าถึง 5 ประการเป็นอย่างน้อย ทั้งทำให้เกิดคำใหม่ สามารถใช้เป็นกลทางภาษา เลี่ยงคำไม่สุภาพให้สุภาพ เอื้อต่อการคล้องจองคำ และยังใช้สร้างอารมณ์ขึ้นรวมทั้งความบันเทิงทางภาษา"** ดังนั้นเมื่อภาษาไทยน้อยสุวรรณภูมิมีคำผวนได้ ภาษาในตระกูลไทกลุ่มอื่นก็น่าจะมีคำผวนได้ด้วย ดังนั้นวรรณคดีของไทยก็มีพูดถึงเรื่องเพศสัมพันธ์ในบทอัครจรยเป็นเรื่องปกติธรรมดา ซึ่งคือการบอกให้รู้ถึงเพศสัมพันธ์โดยทางอ้อม ถ้าเราดูวรรณกรรมชาวบ้านเราก็จะพบว่าเพลงพื้นบ้านทั้งหลายส่วนใหญ่คือ คำปฏิพากย์ คือการโต้ตอบระหว่างหญิง -ชาย และคำโต้ตอบระหว่างหญิง -ชายนั้น ส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสัมพันธ์ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2545; ภาณูญ ชำน้ำคู้, สุกัญญา สมไพบูลย์, 2562, 46-58)

3. คำผวนมีกำเนิดมาแต่เมื่อไหร่ ? ฟังรู้ และควรรู้

ภาษาคงมีอยู่คู่มนุษย์แต่ไหนแต่ไร แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า แล้วมันเกิดมาตั้งแต่ตอนไหน เกิดมาพร้อมกับใคร และในเกิดเกิดขึ้นมาอย่างไร จึงทำให้เกิดคำผวน คงเป็นเรื่องของเทคนิคการสื่อสาร หรือการสื่อสารเพื่อให้ได้คำผวน ก็ต้องย้อนกลับไปว่าสังคมอื่น หรือประเทศอื่นมีคำผวนไหม ก็ต้องตอบว่าคงมี หรือมี เพียงแต่ความเข้มข้นในการนำมาสื่อสาร หรือเป็นศาสตร์แห่งความสนุกเหมือนสังคมไทยหรือไม่นั้นตรงนี้ไม่แน่ใจ อย่างไรก็ตามในสังคมไทยเรา **สรรพสิทธิ์** (อ่านว่า สับ-ลิ-หวน) เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นทางภาคใต้ (จังหวัด นครศรีธรรมราช) ที่ผสมไปด้วยการแปลงเปลี่ยนของคำเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าใครเป็นผู้ประพันธ์ สันนิษฐานกันว่าคงจะเป็นปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา (ระหว่าง พ.ศ. 1893-2310) ลักษณะการประพันธ์ เป็นแบบ นิทานคำกลอน หรือ กลอนสุภาพหรือ กลอนแปดตามขนบนิยม เนื้อหาเป็นคำผวนเกี่ยวกับเรื่องเพศ และอวัยวะเพศ มีเนื้อหาชวนให้ขบขันมากกว่าก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศ มีความยาว 197 บท เนื้อหายังไม่จบสมบูรณ์

สรรพสิทธิ์หวนสำนวนเก่าพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 โดยขุนพรหมโลก (นามแฝง) ซึ่งผู้พิมพ์ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้แต่งอาจเป็นชาวนครศรีธรรมราช แต่งขึ้นประมาณ พ.ศ. 2425 - 2439 ต่อมาผู้แต่งเลียนแบบขึ้นอีกหลายสำนวน ในหอพระสมุดเองมีหนังสือเรื่องหนึ่งชื่อ "ศัพท์ลี้หวน" ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน

- เป็นแหล่งรวบรวมศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
- เป็นต้นแบบวรรณกรรมอื่นได้แก่ สรรพสิทธิ์หวนสำนวนยะลา สรรพสิทธิ์หวน'75 สรรพสิทธิ์หวนสำนวนใหม่ สรรพลือตัวตน
- มีลักษณะใกล้เคียงกับบทหนึ่งตะลุงร่วมสมัย อาจเคยใช้เล่นหนึ่งตะลุงมาบ้างแล้วก็ได้ หากเอาแนวคิดในเรื่องคำพวนมาอธิบายอาจบอกได้ว่า คนไทยขี้เล่น สนุกสนาน เน้นการบันเทิงคดี ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมด้านสุนทรียทางอาชีพ ผ่านเพลง การแสดง ที่ผสมรวมกับอาชีพ เช่น เพลงขอทาน หมอลำแลกข้าว หรือเพลงเกี่ยวข้าว เหล่านี้น่าจะสะท้อนได้ว่าเป็นพฤติกรรมและการกระทำที่สัมพันธ์กับ

มีเกียรติประวัติศาสตร์ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ เล่าไว้ตอนหนึ่ง ประมาณว่า... “สุนทรภู่” (พ.ศ. 2329-2398) ถูกสบประมาทจากศิษย์ (บางแห่ง ระบุนายนรินทรธิเบศร์ (อิน) ได้ตำหนิสุนทรภู่ว่า แต่งได้แต่กลอน แต่งโคลงไม่เป็น “สุนทรภู่” เลยตอบไปเป็น “โคลงสี่สุภาพ” คำพวน ว่า

ตาราง 1 โคลงสี่สุภาพ” คำพวน ของ “สุนทรภู่”

คำพวน	พวนกลับ
หนึ่งโถมาเว้งเว้า วู่กา	โชนเอ็งมาเว้าเว้ง ว่ากู
รูกับกาวเมิงแต่ยา มู่ไร	ราวกับกูมาแต่เอียง(ป่า) ไม่รู้
ปิดเซ็นจะมุซ่า เคราทู	เป็นศิษย์อย่ามาสู้ ครูเฒ่า
เฉะแต่จะตอบให้ ชีพม้วย มั่งระนอ	ชอบแต่จะเตะให้ ชีพม้วย มรณัง

นัยยะของสุนทรภู่เป็นการแก้ต่างให้ตัวเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในการแต่ง “โคลงสี่สุภาพ” ได้ และยังแสดงภูมิปัญญาด้วยอีกว่ามีความสามารถชนิดที่แต่งเป็นคำพวนในเชิงทำทาย เช่น

อ้ายเจ้าชู้ลอมปอมกระหม่อมบาง   ลอยชายหางเทียวเกี่ยวหมา
 ชีชะแป้งจันท์น้ำมันทา   หย่งหน้าสองแคมเหมือนหางเป็ย
 หมามันจะเกิดชิงหมาเกิด   มึงไปตายเสียเถิดอ้ายห้าเป็ย
 หน้าตาเช่นนี้จะมีเมีย   อ้ายมะม่วงหมาเลียไม่เจียมใจ

จากเสภาขุนช้างขุนแผนตอนขุนช้างไปสู่ขอนางพิมฯ รอบที่ 2 แล้วเจอนางพิมฯ ต่ากลับ

ในนิราศสุพรรณสุนทรภู่ก็ใช้การพวนคำเพื่อสื่อความ

ลุดนชนบที่บ้าน	ขนมจีน
โรงเจ็กตั้งริมตื้น	ทำน้ำ
นั่งนั้บทรัพย์สิ่งสิน	สยายผ้าเล่าแฮ
เมี่ยงข้างสาบสลายล้า	สลั้บพู่หนาง (หางหนู)

(ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระยา,2550)

จากข้อมูลก็ยืนยันได้ว่าสุนทรภูใช้ “คำผวน” ในการสื่อสาร สร้างคำ ใช้คำแทนคำ เพื่อให้ได้ความใหม่ขึ้นมาพร้อมยืนยันความสำคัญนั้น หรือวรรณกรรมของศรีปราชญ์ ก็ได้ใช้คำผวนมาเป็นการสร้างคำในวรรณกรรมด้วย

เป ทะลู่อยู่ถ้ำ	มีถม
แป สะหมูอยู่ตาม	ไต้ไม้
มา แดงแกว่งหางาม	หาคู่
นา ปล้ำน้ำจิ้มให้	รสลิ้มชิมบอล

— ศรีปราชญ์ กวีเอกสมัยพระนารายณ์

(กรเพชร เพชรรุ่ง,2017)

ดังนั้นหากดู “คำผวน” เป็นเทคนิค เป็นรูปแบบทางภาษาที่ใช้ในการสร้างคำ สร้างบรรยากาศทางการสื่อสารอีกแบบหนึ่งที่อาจเป็นทั้งการฝึกเขาว์ปัญญา ฝึกการใช้ภาษาไทย ให้ลุ่มลึก รวมไปถึงฝึกทักษะการใช้ภาษาที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ เป็นการสร้างคำใหม่ หรือสื่อสารที่อาจเป็น “เทคนิค” หรือการใช้ภาษาในฐานะที่เป็นกระบวนการของการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการสร้างคำใหม่ ความหมายใหม่ และรูปแบบการสื่อสาร

แม้แต่ศิลปินรุ่นใหม่ก็ใช้เทคนิคการผวนคำเพื่อสร้างความหมายใหม่ หรือเพื่อการสื่อสาร หรือเทคนิคทางการสื่อสารให้เกิดความเร้าใจ เช่น ผลงานเพลงของนักเพลงเพื่อชีวิตอย่าง เทียรี่ เมฆวัฒนา แห่งวงคาราบาว “สาวดอยสอยดาว” สมตากลาว [สาวตากลม] หรือโปงลางสะออนก็ใช้มีการผวนคำเพื่อความบันเทิงในเพลง “เรอพัก รักเธอ” เป็นต้น ดังนั้นหากดูคำ การสื่อสารความแล้ว ยังเป็นการสร้างบรรยากาศในเชิงบันเทิงคดี ในรูปแบบทางภาษาที่มีเป้าหมายเพื่อการสื่อสารสาธารณะและเป้าหมายของการจัดวางตัวตนในทางภาษาและการสื่อความ

คำผวนเป็นการสร้างคำใหม่ คำผวน มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำมาใช้เล่นกันเพื่อความสนุกสนานและประลองเขาว์ปัญญาทางภาษา และเป็นการแสดงความสามารถเชิงภาษาด้วย ซึ่งเป็นคำผวนประเภทคำผวนสุภาพ ส่วนคำผวนหยาบเป็นการเล่นเลยเถิด คึกคะนองไปตามประสาคนคะนอง ทะลึ่งทะเล้น เราก็ต้องระมัดระวังอย่านำไปใช้เล่นจนเกิดความเสียหาย

4.หลักของการผวนคำ

การผวนคำเป็นลักษณะทางภาษาที่สะท้อนถึงความร่ำรวย และเสน่ห์ทางภาษาที่เกิดขึ้นในภาษา

1. คำผวนเป็นการเล่นทางภาษาอย่างหนึ่งในภาษาไทย ที่ใช้วิธีการผวนคำ หรือสลับตำแหน่งเสียงสระและพยัญชนะท้าย วิธีผวนคำก็คือ การสลับพยัญชนะคำสุดท้ายมาไว้ในคำแรกโดยใช้ตัวสะกดเหมือนเดิม ส่วนใหญ่จะผวนคำที่มีสองพยางค์ แต่หากมี 3-4 พยางค์ ก็มักจะผวนเฉพาะคำแรกกับคำสุดท้าย เช่น สุรา - ซา-หฺรุ ถ้วยกาแพ - ถ้วยกาพาย รถสามล้อถีบ - ธิบสามล้อถัด เป็นต้น แต่ไม่นิยมผวนคำที่มีพยัญชนะเดียวกันหรือสระและตัวสะกดเหมือนกัน เช่น มือถือ น้ำคำ

2. การสลับตำแหน่งที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นกับคำสองพยางค์ เช่น ดำเนิน - เดินนำ ในที่นี้ พยัญชนะต้นของทั้งสองพยางค์ยังคงตำแหน่งเดิม แต่สลับเสียงสระ (พร้อมตัวสะกด) คือ สลับ ระหว่าง สระ "อ" กับสระ "เ" "

3. ในคำ 3 พยางค์ การผวนจะยุ่งยาก จึงอาจเลือกที่จะผวนเฉพาะบางคู่ของพยางค์ เช่น สวัสดิ์ (สะ-หวัด-ดี) มักเลือกผวนเฉพาะ พยางค์ที่สองและสาม คือ หวัด (สระ "อะ" เสียงเอก+ตัวสะกด "กต") - ดี (สระ "อี" เสียงสามัญ ตัวสะกดไม่มี) -> วิ (สระ "อี" เสียงสามัญ ตัวสะกดไม่มี) - ดัด (สระ "อะ" เสียงเอก + ตัวสะกด "กต")

4. คำ 4 พยางค์ขึ้นไป ถึงแม้ไม่นิยมกันมากนัก แต่ก็ยังมีคำที่ใช้ผวนได้ โดยนำพยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายมาผวนกัน ส่วน 2 พยางค์ตรงกลางยังอยู่คงเดิม เช่น หมายเลขไอพี - หมี่เลขไอพาย

คำผวนนั้น มุ่งเอาเสียงเป็นสำคัญ ไม่คำนึงถึงความถูกต้องในเรื่องตัวสะกดการันต์เป็นการสื่อเพื่อให้ผวนกลับมาคำเดิม เช่น ลากโม่บ - โลกมาก สามางว - สาวงาม ฟันแซ่ - แพชั่น เป็นต้น

คำผวนนั้น เมื่อผวนแล้วปรากฏได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ไม่มีความหมายเลย เช่น ไฉนเอง - ฉนงไอ วัททะเล - เวทะเล ใส่บาตร - สาดใบ ฝนสาด - ผาดสน

2. มีความหมายบางพยางค์ เช่น บันได - ไบตัน มงดู - มุดอง สีด้า - ส้าตี

3. มีความหมายทุกพยางค์ เช่น ปุดอง - ปองดู สีแดง - แสดดี บ่ายคล้อย - บ่อยคล้าย

ในการผวนคำช้อระมัดระวังไม่ให้เกิดคำผวนหยาบ คือ หลีกเลี่ยงพยัญชนะและสระที่เข้าคู่กัน ได้แก่

พยัญชนะ ห ด ค ข ต ย (หรือมีเสียงพยัญชนะเหมือนกัน)

สระ เอะ + ต สะกด แอ + ต สะกด อัว + ย สะกด อี ออ อำ ไอ

คำผวนเป็นการเล่นเสียงเพื่อความสนุกสนาน บางคนนิยมใช้ผวนคำหยาบเรื่องเพศเป็นการเลี้ยวที่จะเอ่ยถึงคำหยาบนั้นตรง ๆ หรือผวนคำเป็นปริศนา ซึ่งนิยมกันมากในปริศนาคำกลอนที่เรียกว่า ฆะหมี่ นอกจากนี้ ยังมีนักเขียนจำนวนมากไม่น้อย ใช้การผวนชื่อจริง เพื่อนำมาใช้เป็นนามปากกา

5. พฤติกรรมคำผวนในเชิงสังคม

คำผวนเป็นการใช้เสียงเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายเป็นไปเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ ในความหมายนี้จะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาของเด็กรุ่นใหม่ ผ่านกระบวนการในการสร้างคำ สร้างคำนิยามทางภาษารวมไปถึงการสร้างนวัตกรรมทางภาษาร่วมกับคนอื่นและชุมชนอื่น เพื่อให้เกิดนวัตกรรมทางภาษาและนำมาใช้ในการสื่อสาร ซึ่งสามารถจำแนกลักษณะบางส่วนของคำผวนในเชิงลักษณะ กลุ่มผู้ใช้ในเชิงสังคมได้ ดังปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 เทียบลักษณะคำผวนที่ใช้และกลุ่มผู้ใช้

กลุ่มผู้ใช้	คำผวนและลักษณะที่ใช้	เป้าหมายการสื่อ
พฤติกรรมวัยรุ่น	เหี้ย-ย นะ หน่วง - ห่วงนะเนีย ผักมัยถ้าจะริด - ผิดมัยที่จะรัก ฮักคนบอกหธา - หาคคนบอกกรัก เจอทักแล้วเฟลออเรือ - เจอ เธอแล้วเฟลอรัก ไซเบอได้มัย - ขอเบอร์ได้มัย เจอนี้มีแต่ไท - ใจนี้มีแต่เธอ เออรักแถบ=แอบรักเธอ	การสื่อสารด้วยภาษาที่ถูกสร้างคำขึ้นมาเพื่อสื่อสารสื่อความที่สะท้อนความจริงในเชิงพฤติกรรม
ทั่วไป	<ul style="list-style-type: none"> อะหรีดอย = อร่อยดี สะ-หวิ-ดัด(เสียงสามัญ) = สวีตตี้ ก้างไหย (ก้างใหญ่) = ไก่ย่าง 	เป็นกลางที่ใช้ได้ทุกสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย
นามปากกา ชื่อคน	<ul style="list-style-type: none"> โต้ ซีริก (ตึก ซีโร่) คิดลี้ก (คึกฤทธิ์ ปราโมช) 	เป็นการสร้างภาพจำตามรูปแบบการ

	<ul style="list-style-type: none"> • นมอู๊ดต๊อด (น้ำต อุดม) • ซ่าอมรมณ (ส้ม อมรา) • ตูน บริบัก (ตัก บริบูรณ์) • จูวินยอน (จอห์น วิญญู) 	เขียน/สื่อ และปิด พรางผู้เขียน
สื่อความ สONG แง่งาม บันเทิง	<ul style="list-style-type: none"> • สี่หาย • ห้าอี (หืออ้า) • หกสกกระปี (หีสกปรก) • เจ็ดยับ (จับเย็ด) • แปดเต่า (เป่าเตต) • เก้ากระดอด (กอดกระเด้า) 	การสื่อสารที่เน้น ความสนุกสนาน ตามกลุ่มเป้าหมาย ตลกขบขัน จน หยาบโลน

จากตารางสะท้อนให้เห็นได้ว่า พฤติกรรมทางภาษาได้สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายที่เกิดจากการผวนคำของภาษา ซึ่งอาจจำแนกพฤติกรรมได้ คือ

1. **พฤติกรรมทางภาษา** แปลว่าภาษาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สาธารณะร่วมกับภาษาหลักและการใช้ภาษาคำผวนเป็นเครื่องมือสื่อสาร ดังที่สุนทรภู่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการกระทบกระเทียบ ผ่านพฤติกรรมลักษณะเฉพาะที่เป็นบุคคลที่มีความสามารถด้านการใช้ภาษาอยู่แล้ว

2. **พฤติกรรมของสังคมผ่านภาษา** หมายถึง คนในสังคมมีลักษณะของภาษาที่ดูเป็นเล่นเป็นหัว เพราะคำผวนในสมัยเดิม อาจใช้เป็นเครื่องมือสื่อนัย แต่ในปัจจุบัน เป็นช่องทางในการสนุกสนาน จึงทำให้เห็นว่าสังคมสะท้อนบริบทของการเปลี่ยนผ่าน ดังปรากฏวรรณกรรม สรรพลีลา (เพชร พุ่มเรียง, 2545) ที่นัยหนึ่งเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อบริบททางสังคม หรืออาจเป็นวรรณกรรมทางสังคม หรือพฤติกรรมทางสังคมร่วมสมัยที่คำผวนมีพลวัฒน์ ช่วงเวลาหนึ่งภาพยนตร์ เรื่อง ผีกระซอกหัว หรือหนังสือ “รัตตะท่ามระนวยหัวคาค” (วาทะวัน สุพรรณเกษ, 2550)

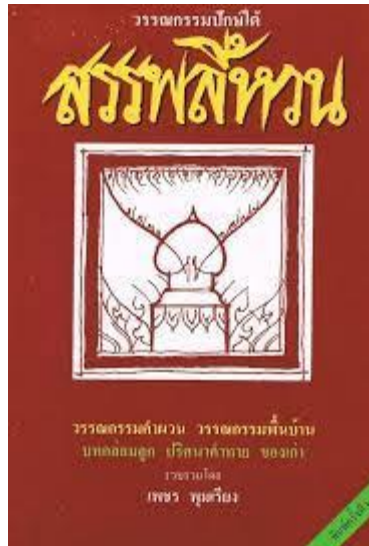
3. **พฤติกรรมผ่านภาษาสู่การกระทำ** หมายถึง การใช้คำเล่น ในภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาอื่น ๆ หรือภาษาในโลก มีทั้งหมด ดังปรากฏข้อมูลว่า ในปี ค.ศ. 1813 จักรพรรดินโปเลียนแห่งฝรั่งเศส (Napoleon, ค.ศ. 1804-1814/2347-2357) ทรงสละบัลลังก์ เพราะได้รับการต่อต้านจากฝรั่งเศส ใน ค.ศ. 1814/2357 สัมพันธมิตรเข้าบุกยึดปารีส ทำสนธิสัญญาฟองแตนโบล (Fontainebleau) และเนรเทศนโปเลียนไปอยู่เกาะเอลบา (Elba) ในอิตาลี และหากตีความว่าการใช้การผวนคำของนโปเลียน ในคราวที่ถูกนำไปคุมขังที่เกาะ Elba ขณะที่อยู่ด้วยความชอบเล่นคำผวน ก็นั่งผวนชื่อเกาะจาก Elba เป็น Able และเป็นที่มาของประโยคที่ว่า "Able was I ere I saw Elba" [หมายถึงว่า Napoleon was able before he was imprisoned on Elba] แล้วใช้คำว่า Able สร้างกำลังใจ หรือผันแล้วก่อให้เกิดความเพลินเจริญใจ **พาลีโนดรัม (Palindrome)** นี้ออกจากการคุมขัง

เดินทางถึงกรุงปารีสอย่างง่ายดาย ช่วงเวลา "คืนสู่อำนาจเป็นเวลาร้อยวัน" เริ่มต้นขึ้น เป็นผู้นำของกองทัพ แต่ความล้มเหลวก็เกิดขึ้นซ้ำอีก กองทัพของเขาพ่ายการรบกับอังกฤษ และปรัสเซียที่ยุทธการวอเตอร์ลู ในเบลเยียม เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ.1815/2358 จอมพลกรูซี (Laurent de Gouvion Saint-Cyr, ค.ศ.1764 –1830/2307-2373) ไม่สามารถต้านทานกองทัพร่วมระหว่างอังกฤษและปรัสเซียได้ เนื่องจากเป็นทัพหลวงที่ยกมาจักรพรรดินโปเลียนที่ 1 จึงถูกจองจำอีกครั้ง และถูกอังกฤษส่งตัวไปยังเกาะเซนต์เฮเลนา (Saint Helena) พร้อมกับนายทหารที่ยังจงรักภักดี และใช้ชีวิตวาระสุดท้ายบนเกาะแห่งนี้ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1821/2364 พร้อมทั้ง "จดหมายเหตุเกาะเซนต์เฮเลนา" พินัยกรรมชีวิตไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่าง queปรากฏในปัจจุบัน (Godechot, Jacques; et al,1971;Grab, Alexander,2003)

6. คำผวนกับสุนทรียะด้านอารมณ์

1. สุนทรียะด้านอารมณ์ ในหลาย ๆ ครั้งผู้เขียนสังเกตการสร้างคำผวน ทำให้รู้แปลว่าคนผวนก็รู้สึกสนุก คนที่ได้ยินคำผวนก็สนุกไปด้วย แปลว่าอารมณ์ของการสื่อสารได้กลายเป็นช่องทางในการสื่อสารร่วมกันและในเวลาเดียวกันในการสื่อสารนี้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นพลังทางบวกในการสื่อสารตัวอื่นร่วมกัน “สรรพลีหวน นำเสนอเรื่องเพศโดยนัย” ดังประโยคเปิดที่ว่า *นครยังมีเท่าผีแหวน กว้างยาวแสนหนึ่งคืบสียศลา เมืองห้างกวีรีห์ประยัปตา พันหญ้าคาปุราภเป็นฉากบัง* (ชุตติพงศ์ ปะทาเส,2564;ศิริพร ศรีวรกานต์,2546,136-161) หมายถึงการสื่อความโดยนัยแฝงในลักษณะของการสื่อสารเพื่อประสงค์ต่อเรื่องเพศที่นัยยะของการสื่อสารทางเพศผ่านการคิดที่เป็นได้ทั้งสุนทรียะทางกามารมณ์และเป็นการเร้าให้เกิดความสนุก หรือสะท้อนข้อเท็จจริงทางอารมณ์ทาง “กาม” นอกจากนี้ผู้ศึกษาท่านเดียวกันนี้ยังวิเคราะห์อธิบายเสริมว่า “สรรพลีหวนใช้คำผวนเพื่อซ่อนเรื่องเพศและการร่วมประเวณี เมื่อผู้อ่านสามารถถอดรหัสคำผวนได้ เรื่องราวทางเพศก็ถูกเปิดเผย” (ศิริพร ศรีวรกานต์, 2546,136-161) นัยของการซ่อนเพื่อสื่อสารจึงมีความหมายเป็นการสื่อสารเรื่องเพศเพื่อความเป็นเพศ เพียงแต่นัยยะของการสะท้อนความจริงอีกชั้นหนึ่ง

ภาพที่ 1 วรรณกรรมปักษ์ใต้ ที่สะท้อนถึงการใช้คำผวนมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างวรรณกรรมทางภาษาพื้นถิ่น (เพชร พุมเรียง,2545)

2. **สุนทรียะด้านภาษา** หมายถึง ภาษาในตัวของมันเองสามารถผวนได้ และผวนให้เป็นศาสตร์แห่งการผวน เป็นทั้งความรู้ และการละเล่น มีหลักฐานว่าการผวนคำจัดเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน และถูกใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนการสอนประเภทหนึ่งดังปรากฏในงานวิจัยของวิภา ศิริสวัสดิ์ (2556) ที่ให้ข้อมูลว่า

“การทายปริศนาของไทยนิยมเล่นกันมากในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เช่นในงานวัด งานศพ และในเวลาว่าง เป็นการเล่นในหมู่ญาติมิตร การเผยแพร่ปริศนาคำทายในช่วงแรกเป็นการถ่ายทอดทางวาจา เมื่อมีการพิมพ์เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงทำให้ปริศนาคำทายแพร่หลายในหมู่ประชาชนมากขึ้น ในรูปของสิ่งพิมพ์ ปัจจุบันนี้มีการนำปริศนาคำทายไปเล่นในโอกาสต่างๆเป็นจำนวนมาก เช่นในหนังสือพิมพ์ ในหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ในรายการทายปัญหาของโทรทัศน์ และได้มีการบันทึกในแถบเสียงด้วย วิธีการเล่นทายปริศนา ผู้เล่นมักจะแบ่งเป็นสองฝ่าย ผลัดกันถามและตอบ หรือเล่นทายกันเป็นกลุ่ม ปริศนาคำทายไทย ประกอบด้วย คำประพันธ์หลายประเภท ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ในการเล่นทายปริศนาประเภทร้อยกรองนั้น จะมีวิธีตอบ 4 แบบคือ คำตอบที่มีคำขึ้นต้นเหมือนกัน คำตอบที่มีคำลงท้ายเหมือนกัน คำตอบที่เป็นคำผวน และคำตอบที่เป็นการผันวรรณยุกต์ ส่วนคำทายที่เป็นร้อยแก้วหรือคำถามธรรมดาที่จะตอบเป็นคำ ๆ หรือเป็นประโยค ปัจจุบันนี้ปริศนาคำทาย ได้เข้ามามีบทบาทในห้องเรียนมากขึ้น”

ตาราง 3 ตัวอย่างคำผวน ที่เป็นการสร้างคำ โดยต้องมีการให้เป็นคำผวน แต่นัยยะเพื่อความบันเทิง และสนุกสนานเป็นด้านหลัก เป็นเทคนิคการให้ความหมาย หรือสร้างคำทางภาษาไทย

1.แมลงประเภทใด โดนใจท่านที่สุด	2.การขับถ่ายอย่างมีมารยาทควรระวังเรื่องใด
ก. แมลงปอกระดาด ข. เหาโดนผี ค. เหากระแทกสี ง. ม้านางฝอย	ก. จุดเสี้ยว ข. กระจายเสี้ยว ค. เสี้ยวกระเจียว ง. เสี้ยวกระจ๊อย

3. **สุนทรียะด้านบันเทิงคดี** หมายถึง เมื่อคนฟัง ส่วนใหญ่จะยิ้ม อมยิ้ม หัวเราะ และบ่อยครั้งผู้เขียนก็หัวเราะ อมยิ้ม แต่บ่อยครั้งก็ไม่สนุกด้วยนัก แต่ในภาพรวมสนใจตรงที่ เจ้าเพื่อนนี้ช่างจำคำที่เขาผวนไว้แล้ว เพราะก่อนหน้าที่จะมีคนคนนี้ ข้าพเจ้าก็เคยได้ยินมาจากที่อื่น ๆ ก็แปลว่ามีอยู่ทั่วไปไม่เฉพาะถิ่นที่ ก็ได้แต่คิดในใจว่าเขาช่างดีนรณเสาะแสวงหา และสรรหาคำเหล่านี้มาผวน แต่หลักใหญ่เป็นด้วย ปฏิภาณไหวพริบ ความทรงจำ ที่สามารถเอามาผวนจนกระทั่งได้คำ และความหมายใหม่ หรือคำเริ่มสามารถนำไปผวนต่อได้ แต่เมื่อไปวิเคราะห์ด้านบันเทิงคดีจะพบว่า คำผวนมีนัยยะของการผวนเพื่อบันเทิงคดี สุนทรภู่กิติ หรือนักกวีส่วนใหญ่ที่ผลิตวรรณกรรม ล้วนใช้คำผวนเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคำเพิ่ม

7. คำผวน ศาสตร์แห่งลิข้ และโยนิ และการสมสู่

เมื่อจำเพาะไปที่เรื่องคำผวน และการตั้งชื่อตามบทความนี้ ผู้เขียนมุ่งไปที่สุนทรียะทางภาษาที่มุ่งไปเฉพาะเรื่องเพศที่ถูกผวนขึ้น จากประสบการณ์ตรงจากเพื่อนร่วมงาน จึงนำมาเขียนเพื่อบันทึกว่า คำผวนเพื่อสื่อสารทางเพศอย่างมีนัยยะหรือเงื่อนไข และกระตุ้นต่อมการมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี คำผวนในลักษณะทางเพศ ที่ผวนมากก็เป็นพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ เพียงแต่จิตของผู้ประกอบสร้างเข้าสู่กระบวนการทางจิต ความนึกคิด และการพัฒนาตัวเองไปสู่การสมสู่

ศิริพร ศรีวรกานต์ ได้เขียนบทความสะท้อนแนวคิดเรื่อง “การผวนคำ” ไว้ร่วมกับวรรณกรรมอื่นแต่สะท้อนแนวคิดเรื่องเพศและการแสดงออกทางเพศผ่านภาษาที่ว่า “การนำเสนอเรื่องเพศใน สรรพสิทธิ์ หวน จัน ดารา และอิสตรีอีโรติก ผลการวิจัยสรุปว่า **สรรพสิทธิ์ หวน นำเสนอเรื่องเพศโดยนัย** ในขณะที่ จัน ดารา และ อิสตรีอีโรติก นำเสนอเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา สรรพสิทธิ์หวนใช้คำผวนเพื่อซ่อนเรื่องเพศและการร่วมประเวณี เมื่อผู้อ่านสามารถถอดรหัสคำผวนได้ เรื่องราวทางเพศก็ถูกเปิดเผย การตีแผ่เรื่องเพศในจัน ดารา และสตรีอีโรติกเปิดเผยความสัมพันธ์เชิงกามารมณ์ระหว่างชาย-หญิงที่แตกต่างกัน จัน ดารา สะท้อนภาพสังคมแบบปิตาธิปไตยที่ส่งผลให้เกิดการจ้องมองผู้หญิงในฐานะวัตถุทางเพศหรือความรุนแรงทางเพศหรือการคุกคามทางเพศ ในขณะที่อิสตรีอีโรติกสะท้อนภาพของผู้หญิงบางกลุ่มที่ทำลายขนบปฏิบัติของความสัมพันธ์เชิงกามารมณ์ระหว่างชาย-หญิงและต่อต้านจริยธรรมทางเพศที่เป็นมาตรฐานเชิงซ้อน” (ศิริพร ศรีวรกานต์, 2546, 136-161)

ดังนั้น “คำผวน” เป็นการสื่อสารทางเพศอย่างมีนัยที่สะท้อนความคิดความเชื่อสู่ การปฏิบัติหรือการไม่ปฏิบัติไปพร้อม กันในคราวเดียวกัน

ลิงค์-โยนี และการสมสู่

เมื่อรวมคำผวนบางส่วนหรือส่วนใหญ่ไม่หนีจาก อวัยวะเพศชายหญิงและการ สังวาส แปลว่านัยยะทางภาษา พฤติกรรมทางภาษา เจตนาธรรม์ทางการสื่อสาร กับ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นเรื่องเดียวกัน นอกเหนือจากการสื่อสารแล้ว มุมหนึ่งอาจเป็น สุนทรียะทางภาษาที่มาพร้อมกับการสื่อสาร การกลับหน้า กลับหลังในตัวภาษา มองมุมหนึ่ง เป็นศาสตร์ภาษา กับการใช้ไหวพริบปฏิภาณไปช่วยในการใช้ช่องทางการสื่อสารแบบนี้ และ มองอีกมุมหนึ่งเป็นความสนใจฝึกฝนของผวนหรือสร้างพฤติกรรมการผวน ดังตัวอย่างที่ ปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงพฤติกรรมการผวนอย่างมีนัยยะและความหมายในการสื่อสารและการ จัดการโดยมีพฤติกรรมทางเพศ การสื่อสาร และสุนทรีย์

คำผวน	การผวนสื่อ ความหมาย	ความเป็นเพศ		เจตนา	
		อวัยวะ	พฤติกรรม	สื่อ	สุนทรีย์
หล่อเท่าบึง	ลิงค์เท่าบ่อ	✓		✓	✓
หล่อพาดบึง	ลิงค์พาดบ่อ	✓		✓	✓
เปิดห้วยักษ์	ปักหัวเย็ด	✓	✓		
ง่วงเป็นเชี่ยน ๆ	เงี่ยนเป็นช่วง ๆ		✓		
เพชรมียักษ์	พักมีเย็ด		✓		
มวยรอบคุด	มัดรอบควย		✓		
หางชี้	หีชี้ข้าง	✓			
ทกสกระปะปี	ทีสกปรก	✓			
ทาร์มโหรี	หีมโหฬาร	✓			
หอดนตรี	หีโดนตอ	✓	✓		
แบกไหขึ้นรถฟรี	แบกหีขึ้นรถไฟ	✓	✓		
ยังเป็นเพชร	เย็ดเป็นพัง		✓		

คำผวนที่เกิดขึ้นในภาพรวม จึงเป็นการผวนที่เน้นการสังวาส อวัยวะเพศ และการ สมสู่ นัยหนึ่งอาจมองว่าคนไทยเป็นคนที่มีความศิลปะทางภาษาในการใช้คำเดิมมาสร้างคำใหม่ และในเวลาเดียวกันก็นำคำเหล่านั้นมาสร้างการสื่อสารผ่านภาษา แต่ส่วนใหญ่ไปจบตรง ควย-หี-และการสมสู่ แปลให้กระชับก็คือเป็นเรื่องของเพศ อวัยวะเพศ พฤติกรรมทางเพศ ส่วนในแง่ของการสื่อสาร ก็แปลว่าสามารถสื่อสารได้ หรือส่งสารเป็นความหมายใหม่ พร้อม

ทั้งเป็นบันเทิงคดี เมื่อคนรู้หรือเข้าใจการผวนนั้นก็ทำให้เกิดการสื่อสาร ดังนั้นพฤติกรรมแนวสังวาส ล้วนอยู่ในวิถีของคนไทย อาจผ่านจิตรกรรม ภาษาและการสื่อสาร ดังกรณีภาพแนวสังวาสในจิตรกรรมฝาผนังที่นัยหนึ่งเป็นการสะท้อนวิถีธรรมชาติของมนุษย์ และอีกความหมายหนึ่งเป็นการสื่อสารสะท้อนเรื่องโลก ๆ ผ่านชั้นสูงขึ้นไป เพื่อเป็นการบอกเล่าเรื่องถึงความเป็นขั้นโลกิยะในภาษาทางศาสนา หรือเป็นวิถีธรรมดาในทางศาสนาไปนั่นเอง

ภาพที่ 2 ภาพวาดบนฝาผนังพระอุโบสถ วัดบางยี่ขัน (ขวา) ภาพจิตรกรรมเชิงสังวาสที่วัดคงคาราม จังหวัดราชบุรี (ซ้าย) (ภาพ : นิวัต กองเพียร,2541;
https://www.silpa-mag.com/art/article_74923)

8. คำผวน พัฒนาการทางภาษาเพื่อการสื่อความ

การสื่อความอาจมีได้หลายวิธีแต่การผวนความอาจใช้เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการสื่อความ ดังกรณีการใช้ไค้ด หรือภาษามอส หรือภาษารหัสวิทยุ และรหัสเหล่านี้มีมุนหนึ่งได้กลายเป็นเครื่องมือในการผลิตเครื่องมืออย่างสำคัญ แปลว่าภาษาที่ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดการสร้างคำใหม่ หรือการสื่อสารเฉพาะ แปลว่าบางคนอาจรู้และไม่รู้ไปพร้อม ๆ กัน แปลว่าการสื่อสารตามตรงจะต้องมีการสื่อความหมายหรือสร้างความหมายซ้อนเข้ามาอีกเล็กน้อย เพื่อแสวงหาคำใหม่ หรือนิยามคำใหม่ให้เกิดขึ้น ดังนั้นคำผวนที่เกิดขึ้นจึงเป็นทั้งภาษาที่เป็นรหัสเฉพาะ และในเวลาเดียวกันเป็นการฝึกทักษะ ลับสมอง หรือการสร้างพัฒนาการในการสื่อสารอีกแบบหนึ่ง ทำให้เห็นว่าความวิจิตรทางภาษาหรือการเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ดังที่ตามใจ อวิรุทธิโยธิน (2546) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “คำผวน” ซึ่งสัมภาษณ์การใช้ภาษาถิ่นในแต่ละภาคเพื่อการผวนคำจากกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ ประมาณ 50 คน ได้ข้อสรุปว่า

“การผวนคำทั้งถ้อยความผวนและคำผวน รูปแบบหลักๆ ที่เกิดขึ้นมี 3 รูปแบบ คือ 1) สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ 2) สลับเสียงส่วนหลังเท่านั้น และ 3) สลับเสียงส่วนหลังพร้อมเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการ คือ 3A สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ 3B สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระ ในการผวนคำพบว่ารูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดคือ ถ้อยความผวนกับคำผวนเป็นคนละรูปแบบกัน นอกจากนี้ยังได้พบว่าความแตกต่างในเรื่องจำนวนพยางค์ คือ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ของถ้อยความผวน

กับคำผวนไม่มีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบ...” แต่โดยหลักใหญ่ใจความสรุปได้ว่า การผวนคำเป็นเทคนิคการสื่อสาร หรือการสร้างคำเพื่อการสื่อสาร ส่วนจะมีเป้าหมายประสงค์ได้ เช่น การสื่อสารทางภาษา การสร้างคำเพื่อความสนุก บันเทิง หรือ กามารมณ์ที่แฝงฝังอยู่ในภาษานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง คำผวนสุภาพ วิธีการสร้างสรรค์คำใหม่ขึ้นใช้ ในกรณีที่ผวนคำแล้วอาจเกิดความหมายใหม่ๆ สามารถนำมาใช้ในภาษาไทยได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาภาษาไทยอย่างหนึ่ง

การพูดภาษาธรรมดาตามันอาจขาดอรรถรสในชีวิต คำผวนจึงเป็นกลไกทางภาษาแบบหนึ่ง ที่พัฒนาการมาพร้อมกับสังคม คำผวนเป็นพัฒนาการทางภาษาหรือของเล่นมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว เป็นการเล่นภาษาสนุกๆ ซึ่งเป็นการละเล่นของเด็ก ๆ อีกแบบหนึ่งดังที่ผู้เขียนเคยใช้เล่นทายกันเพื่อทดสอบความสามารถทางภาษากันพอเข้าชั้น สนุกสนาน ไม่หยาบคายอะไร เช่น ลองทายให้ฝ่ายหนึ่งตอบไล่ลำดับต่อไปนี้ นื้อสัง – หนังสือ ปากกา – ปากกา , ไกแก่ง – แกงไก่ กัดสับปะแรง – แกงสับปะรด ตอนนี้จะจบลงด้วยความครื้นเครงว่า กว่าจะกินซี่หมู พอเพื่อนผวนคำดูว่า กูจะกินซี่หมา ส่งผลเป็นความเฮฮา กัน ส่วนคำผวนประเภท “คำผวนหยาบ” ก็มีการพูดเล่นกัน ดังปรากฏเป็นคำบอกเล่าในวงสุราของผู้ชายมักมีการนำมาพูดกันอย่างคะนองปากโดยเฉพาะเรื่องใต้สะดือ ดูจะเป็นเอกลักษณ์แบบไทยๆ อย่างหนึ่ง ดังปรากฏวรรณกรรมคำผวนซึ่งมาจากท้องถิ่นทางใต้เรื่อง “สรรพสิทธิ์หวน” ที่เป็นเอกลักษณ์ทางภาษาที่ว่าด้วยการผวนคำและออกแนวหยาบโลนและว่าด้วยเรื่องของเพศเป็นสำคัญ ดังปรากฏเป็นทศนะที่ว่า “...คำผวนในสรรพสิทธิ์หวน ล้วนเป็นคำที่สื่อไปในทางเพศ และไม่ได้ปรากฏเป็นเพียงแค่คำที่นำมาเสริมในตัวบท แต่มันยังเป็นคำที่ใช้เรียกชื่อตัวละครในเรื่อง เช่น ท้าวโคตวย เจ้าศรีแหม เจ้าชายไคหยอ นางไทหยี ฤชี่แหบ เป็นต้น...” (ชุดิพงค์ ปะทาเส, 2564) ซึ่งในทางวรรณกรรมก็ถือว่าเป็นสีสันอีกอย่างในแวดวงภาษาไทย เพียงแต่เราจะนำมาสื่อสารกันในกาลเทศะใดเท่านั้น

ในส่วนของ การผวนคำเพื่อสื่อความเคยเกิดเป็นปรากฏการณ์ในสังคมไทย มีทั้งผู้เห็นด้วยเห็นต่าง แต่สิ่งที่ปรากฏได้กลายเป็นว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นเงื่อนไขนำไปสู่ผลเชิงประจักษ์หรือผลสำเร็จในการสื่อสารได้รับความสนใจในวงกว้าง เช่น

กรณีที่ 1 กรณีที่มีการแจกหนังสือเล่มหนึ่งแก่ผู้สมัครของ พรรคการเมืองพรรคหนึ่ง หนังสือเล่มนั้นปรากฏชื่อบนปกเป็นคำผวนว่า “รัตทำมะนวยฉบับหัวคูน” (วาทตะวัน สุพรรณเกษช, 2550) เมื่อผวนคำแล้วก็หยาบ หากวิเคราะห์เจตนาผู้ตั้งชื่อหนังสือก็ต้องบอกว่ามีใจใส่อสื่อสารความคิด ที่น่าจะเกิดจาก “อารมณ์ประชด เยาะเย้ย” หรือไม่ก็ “คะนองปาก” แต่อีกนัยหนึ่งก็เกิดประเด็นต่อต้านแต่อีกความหมายก็ถือว่าเป็นความสำเร็จในการสื่อสารทางการเมืองเป็นต้น

กรณีที่ 2 เป็นชื่อภาพยนตร์ไทยเรื่องหนึ่งชื่อว่า “ผีกระซอกหัว” ผวนคำแล้วก็หยาบเช่นกัน กรณีที่ 2 น่าจะมาจากต้องการสร้างกระแสตลาดให้สะดุดใจ น่าสนใจ เพราะ

คิดว่าสังคมไทยรับได้ แต่ดูเหมือนผู้สร้างจะแถลงว่าจะบอกว่าไม่มีเจตนาสื่ออย่างนั้น เพราะไม่คิดว่าจะเป็นการคำพวน แต่ก็ได้เกิดประเด็นในเชิงสังคม แต่อีกนัยความสำเร็จในการสื่อสารก็ประสบผลเกิดผลรับรู้ในวงกว้าง เป็นต้น

ภาพที่ 3 ประเด็นของภาษากับการสื่อสารกับคำพวนในสังคมไทย (ภาพ วาทตะวัน สุพรรณเกษัช,2550; ออนไลน์ <https://pantip.com/topic/32952387>,สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564)

อย่างไรก็ตามปฏิเสธไม่ได้ว่า การใช้คำพวนทั้งสองกรณีเกิดกระแสดต่อต้านวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมในการใช้ภาษาไทย ดังกรณีปรากฏทัศน์ผ่านสื่อออนไลน์ต่อประเด็นหนังสือ “รัตตะท่ามะนาย ฉับหัวคุณ” โดยนายสิบบาคประชาชน (2550) ที่ว่า “...ขอพินิจว่าการใช้คำพวนตั้งชื่อหนังสือเล่มนี้ถือว่าขัดขอบจริงๆ และมองมุมใดก็ไม่เห็นด้วยว่าเป็นการ "เขียนด้วยอารมณ์ขันในยามที่บ้านเมืองแบ่งฝักแบ่งฝ่าย" หรือกรณีผีกระซางหัวที่ว่า “...ตอนแรกได้ยินจากเพื่อนก็ขำๆ นึกว่ามันอำเล่นเดี๋ยวนี้มันอัปจนหนทางจนต้องใช้วิธีนี้ในการโปรโมทหนังกันแล้วหรือครับ..” (แมงเม่าบินเข้ากลางใจ,2017) ทั้งสองกรณีอาจสะท้อนได้ว่าเป็นอารมณ์และความรู้สึกในช่วงหนึ่งซึ่งนับเป็นพัฒนาของภาษาที่เกิดขึ้น ในอีกมุมหนึ่งสังคมไทยเรามีการบัญญัติคำสุภาพขึ้นใช้สื่อสารกันมานานแล้ว เหตุที่ต้องมีคำสุภาพ เนื่องด้วยเหตุผลว่า

1. เป็นการแสดงออกถึงความสุภาพอ่อนโยน เพื่อใช้สื่อสารกับบุคคลที่ต้องให้เกียรติ เช่น เด็ก สตรี ผู้ใหญ่ เป็นต้น
2. เป็นการแสดงออกถึงความเคารพผู้ฟัง สร้างความรู้สึกดีๆ ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะกับสุภาพชนที่เราไม่ได้คุ้นเคยด้วย
3. เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงาม ในฐานะที่คนไทยเป็นคนที่มีวัฒนธรรม และสะท้อนถึงการได้รับการศึกษาอบรมมาดี

4. เป็นการเพิ่มระดับความไพเราะให้แก่ถ้อยคำ สะท้อนถึงความประณีตของภาษาไทย ที่ปรากฏทางด้านภาษาไทย พยายามบัญญัติศัพท์หรือพยายามให้คำที่อาจดูสุภาพ หรือบัญญัติศัพท์เพื่อให้ใช้กับสภาพความเป็นจริง ดังตัวอย่างคำสุภาพที่ท่านบัญญัติไว้ เป็นต้น

ดังปรากฏในตาราง 5 ที่นี้ยหนึ่งทีปรากฏทางภาษาได้พยายามบัญญัติศัพท์ หรือแสวงหาศัพท์ทดแทนเพื่อสร้างคำใหม่ยหนึ่งลดความไม่สุภาพของคำ สร้างคำใหม่ที่สอดคล้องกับความหมายเดิม และเป็นการสร้างองค์ความรู้ทางภาษาได้ด้วย

ตาราง 5 แสดงลักษณะคำ ที่ใช้ผวนแล้วทำให้เกิดคำใหม่ แต่ก็ออกแนวหยาบโหลน เป็นต้น

คำ	ความหมาย / การสื่อความ
อีเห็น	นางเห็น (อี เป็นคำหยาบครึบ เพราะฉะนั้นคำที่ขึ้นด้วยอี เช่น อีแก้ง อีแอน อีเล้ง เปลี่ยนเป็น นาง ฯ)
ตากแดด	ผึ่งแดด เพราะ ตากแดด เป็นคำผวน
บางซีหน	บางซีพัน (คำผวน)
แปดตัว	สี่คู่ (คำผวน)
สี่หน	สี่ครั้ง (คำผวน)
เห็นควรด้วย	เห็นสมควร (คำผวน)
ที่ห้า	ครบห้า (ที่หก - ครบหก)
ต้นพุด	ต้นหนามรอบข้อ (ชื่อที่พ้องกับชื่ออวยวะเทศ)
ข้างสี่ดอ	ข้างนรการ
ตด	ผายลม (คำน่ารังเกียจ ไม่เหมาะสมที่จะพูดในที่สาธารณะ)
ชื้อ	อุจจาระ
ตูด	ทวารหนัก
ผักตบ	ผักสามหาว (ตบ เป็นคำที่ดูรุนแรง ไม่ใช่วัฒนธรรมไทย)
ถูงตีน	ถูงเท้า (ตีน เป็นคำหยาบ)
สากกะเปือ	ไม้ตีพริก
ขนมชื้อหนู	ขนมทราย (มีคำว่า ชื้อ สะท้อนอารมณ์ว่าไม่น่ากิน)
ชื้อกลาก	โรคกลาก (ทำนองเดียวกับ ชื้อเรือน -โรคเรือน)
ดอกชื้อเหล็ก	ดอกเหล็ก
กะปิ	เยื่อเคย
เยี้ยว	ปัสสาวะ
ไส้เดือน	รากดิน
เต่า	จิตรจุล
ปลิง	ซัลลู่กะ
ปลาสลิด	ปลาใบไม้
ปลาช่อน	ปลาหาง

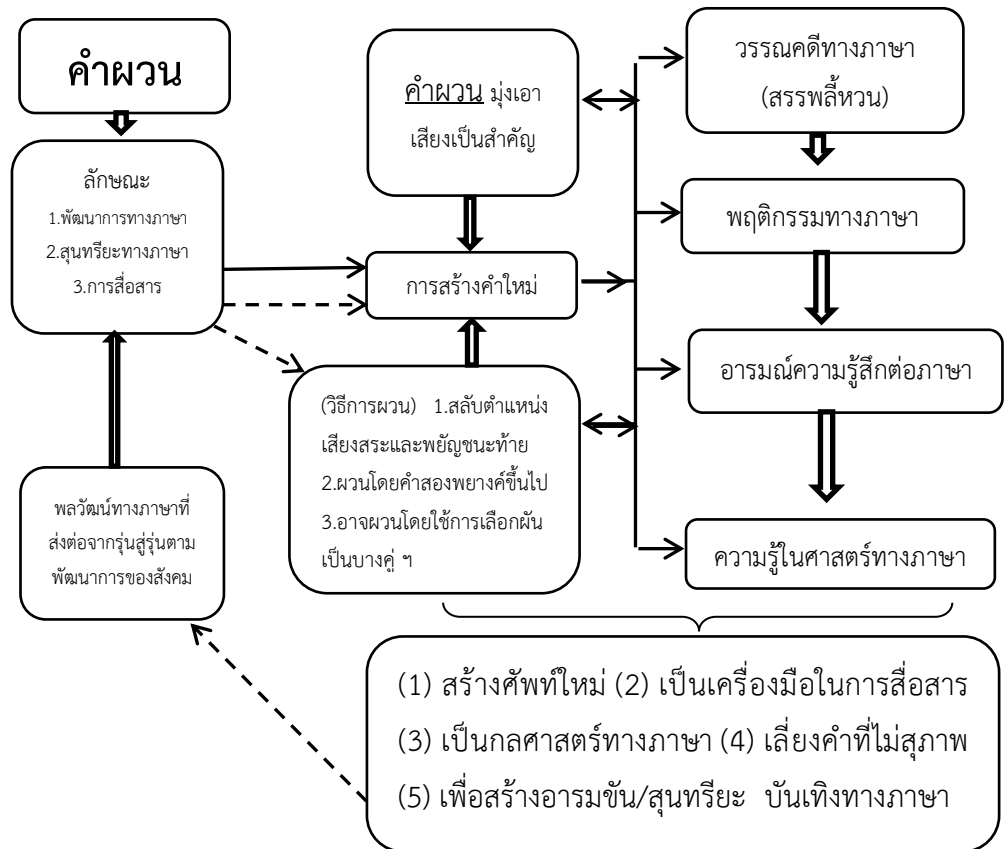

ปลาลิ้นหมา	ปลาลิ้นสุนัข
มะเขือห้าแพะ	มะเขือเผา
แตงโม	ผลอุลิต

จากตาราง 5 ยังมีคำในลักษณะดังกล่าวอีกมาก โดยเป็นการสร้างคำเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล จนอาจใช้คำว่ากลายเป็นวัฒนธรรมทางภาษาของไทย ที่อาจใช้คำว่า “วัฒนธรรมที่ติงาม” แต่อีกนัยหนึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันคนไทยใช้ภาษาในระดับภาษาปาก ภาษาพูด อาจมีผู้ให้ความเห็นว่าเป็นภาษาหยาบ ภาษาต่ำ และมองต่อไปว่าภาษาระดับภาษาอย่างเป็นทางการ ที่สุภาพ ภาษาประณีต ถูกเลเหลจนกระทั่งไม่ให้ความสำคัญไป ดังปรากฏในเนื้อร้องของเพลงวัยรุ่น เพลงไทยปัจจุบัน ที่ใช้ภาษาพูดที่สื่อสารตรงไปตรงมา ซึ่งเมื่อเทียบกับแบบแผนเดิมแต่ก่อนจะเป็นภาษากวี มีความไพเราะละเมียดในตัวเอง เช่น กลอนของสุนทรภู่ หรือคำพวนในสรรพสิทธิ์ หวนก็ดี แต่นัยทั้งหมดก็ได้สะท้อนในสองส่วนอันเป็นข้อเท็จจริง คือ (1) ภาษาเพื่อการสื่อสารและ (2) พัฒนาการทางภาษาหรือพลวัตทางภาษาที่เกิดขึ้นในแวดวงของศาสตร์ทางภาษาทั่วไป เป็นต้น

9. องค์ความรู้ใหม่

จากบทความนี้สามารถนำมาเขียนเป็นแผนภาพสะท้อนองค์ความรู้ แนวคิดที่เกิดจากคำพวนต่อพัฒนาการทางภาษาและสังคมได้ ตามแผนภาพ

ภาพ 4 คำผวนภาพสะท้อนต่อบริบทในเชิงพัฒนาการทางภาษาและสังคม

10.สรุป

ในธรรมชาติของมนุษย์มีศาสตร์ของความสมดุลและความพอดีอยู่ในตัวเองหรือชาติพันธุ์ แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่มันเกิดกว่าพอดีไม่เป็นสมดุล ก็จะเกินเลย ไปจนกระทั่งเกินกว่างาม ก็เรียกว่า เสียภูมิ เสียภาพลักษณ์และเสียผลอันจะควรได้ หรือมากกว่าควรจะได้ไปเสีย กระนั้น เพราะมนุษย์เข้ามาเป็นปรากฏการณ์ของกันและกัน และหายไปไหนที่สุด แต่เมื่อสูญหายแล้ว ก็มีสิ่งใหม่เข้ามาเป็นธรรมชาติ แต่มนุษย์ปรุงและแต่งมันให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของจิต จนกระทั่งกลายเป็นผลิตผลของจิตหรือพฤติกรรมทางจิตไป ในส่วนของคำผวนของเพื่อนร่วมงานที่เกริ่นในช่วงแรก ข้าพเจ้าฟังบ่อย ๆ ก็ให้รู้สึกอึดอัดบ้าง ๆ เพื่อให้รู้ว่ามันคงเป็นน้ำจิ้ม หรือไม่ก็เครื่องเคียงเสริมให้มีความหลากหลายและน่าลิ้มรสเข้าไปอีก แต่บ่อยและมาก จึงมีความรู้สึกว่ามันไม่น่าจะใช้นะ หรือไม่ก็มากเกินไป เป็นคำถามที่ข้าพเจ้าถามบ่อย ๆ จนกลายเป็นความรู้สึกว่า “ผวน” จนเกินงามไปนะ แต่กรณีถือว่าเป็นทัศนะส่วนตัว แต่เมื่อมองไปถึงความเป็นศาสตร์ และพัฒนาการเชิงศาสตร์ทางภาษา คำผวนเป็นศาสตร์ และมีเจตจำนงในเรื่องการสื่อสารสาธารณะ และทำให้การสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จและประสพผลเป็นพฤติกรรมและการกระทำที่สร้างสรรค์และก่อให้เกิดการขับเคลื่อนในภาพรวมได้ คำผวนมีนัยของการสื่อสารเพื่อความบันเทิง สนุกตลก และการสื่อความในลักษณะของการบันเทิงคดี คงมีนัยของตัวมันเองในฐานะเป็นภาษาที่มีพัฒนาการในตัวเอง เป็นเครื่องมือในการสื่อสารชนิดหนึ่ง และก่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นพลังในตัวมันเองอย่างที่ควรจะเป็น ที่เป็นได้ทั้งการสื่อสารเพื่อความบันเทิง และเป็นพลวัตทางภาษาไปในตัวด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรเพชร เพชรรุ่ง. (2017). *วัฒนธรรมทางภาษา และวิธีการสร้างสรรค์คำในภาษาไทย*.

สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/153159>

ชุตติพงศ์ ปะทาเส. (2564). สรรพลีหวน...วรรณกรรมคำผวนที่เป็นมากกว่าเรื่องล้อเลียนของสงวน. *ศิลปวัฒนธรรม*. สืบค้น เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564. จาก

https://www.silpa-mag.com/culture/article_23079

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. (2550). *ชีวิตและงานของสุนทรภู่ (ฉบับกรมศิลปากรตรวจสอบชำระใหม่)*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว.

ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. (2546). *กลไกและรูปแบบของการผวนคำในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นายสิปภาคประชาชน. (2550). *ควีนหลง! รัตทำมะนวย ฉบับหัวคุณ VS ชมรมตำรวย หัว*

ชวด !? สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564. จาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=157354>

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2545). *คำมีคม : ว่าด้วยภาษา วัฒนธรรม และอำนาจ*. กรุงเทพฯ: มติชน.

นิวัต กองเพียร. (2541). *เชิงสังวาส : กามรูปในภาพเขียนตามประเพณีที่มีเสียงวรรณคดี*

ไทย. กรุงเทพฯ : มติชน.

พัชรพร สาลี. (2019). ขนบนิยมในภาษาไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทัศน์*. 6 (4),

1622-1644.

เพชร พุ่มเรียง. (2545). *สรรพสิทธิ์*. กรุงเทพฯ : ชมรมอนุรักษศิลปวัฒนธรรมปักษ์ใต้.

ภรณ์ยู ขำน้ำคู้,สุกัญญา สมไพบุลย์. (2562). *ปฏิภาณทางภาษาเชิง “สองแ่งสองงาม” ในคำ*

ร้องเพลงลูกทุ่งไทย. วารนิเทศศาสตร์. 37 (1),46-58.

แมงเม่าบินเข้ากลางใจ. (2017). *Rise ผีกระชากหัว*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564.

จาก <https://board.thaivi.org/viewtopic.php?t=29878#p346724>

วาทตะวัน สุพรรณเกษัช. (2550). *รัตทำมะนวยฉบับหัวคุณ*. กรุงเทพฯ :

บริษัท เซเว่นพรินท์ติ้ง จำกัด.

วิภา ศิริสวัสดิ. (2526). *วิวัฒนาการของปริศนาคำทายไทย และการนำมาใช้ในการเรียนการสอน*

สอนระดับประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ศรีวรกานต์. (2546). *เรื่องเพศ ปกปิดและเปิดเผย : บทวิเคราะห์วรรณกรรม*

กามารมณไทย. *วารสารอักษรศาสตร์*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 32 (1),136-161

สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ. (2560). *กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนิทานมุกตลกพื้นบ้านอีสานเรื่องหัว*

พอกับจิวน้อย. *วิจิตรวรรณสาร*. 1 (3),53-84.

สนิท บุญฤทธิ. (2537). *คำพวน : อีกรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาไทย*. *วารสารปาริชาติ*.

8 (1),39-52.

สนิท บุญฤทธิ. (2015). *คำพวนก็มีที่ยูนนาน*. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*.

15(2), 17-28.

สนิท บุญฤทธิ. (2537). *คำพวน อีกรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาไทย*. *วารสารปาริชาติ*

มหาวิทยาลัยทักษิณ. 8 (1),39-52.

Godechot, Jacques; et al. (1971). *The Napoleonic era in Europe*. Holt,

Rinehart and Winston.

Grab, Alexander (2003). *Napoleon and the Transformation of Europe*.

Macmillan.